

ANALYSE STATISTIQUE DE L'ACTIVITÉ DU SYSTÈME D'ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR DE LA REPUBLIQUE DE MOLDAVIE

ANALIZA STATISTICĂ A ACTIVITĂȚII SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

GURANDA Diana, studentă, Specialitatea: EG

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: diana.guranda2000@gmail.com

Résumé. L'enseignement supérieur, comme une partie intégrante du système éducatif, a le rôle de créer et diversifier des compétences personnelles et professionnelles qui contribuent à façonner la main-d'œuvre qualifiée pour les branches de l'économie nationale de la République de Moldavie. Le nombre des établissements supérieurs, le personnel didactique, le nombre des étudiants, le nombre de diplômés et le taux d'inscription dans l'enseignement supérieur représentent les principaux indicateurs qui décrivent l'activité et les résultats obtenus dans l'enseignement supérieur, dont l'évolution, pendant la période 1991-2020, est caractérisée par des moments d'augmentations et de diminutions.

Le processus de Bologne et autres Stratégies nationales de l'éducation ont modifié l'enseignement supérieur de la Moldavie, en utilisant des pratiques et des mesures qui assurent l'éducation de qualité et le développement durable. L'analyse de trois niveaux qui composent la structure de l'enseignement supérieur, la licence, le master et le doctorat, offre une vision généralisée pour chaque étape, en décrivant les offres universitaires, les préférences des étudiants et l'attractivité des domaines fondamentaux qui sont indispensables pour le développement efficace du processus éducatif dans les universités.

Mots clés: enseignement supérieur, licence, master, doctorat, domaines fondamentaux, offre universitaire, taux d'inscription dans l'enseignement supérieur, processus de Bologne.

JEL CLASSIFICATION: I21, I23

INTRODUCERE

Scopul principal urmărit în cadrul învățământului superior din Republica Moldova ține de formarea specialiștilor de înaltă calificare, care să fie competitivi pe piața națională și internațională a muncii, de asigurare a posibilităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți, de păstrare și distribuire a cunoașterii la cel mai înalt nivel de excelență, dar și promovarea valorilor naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale.

Studierea activității și structurii sistemului de învățământ superior prin intermediul indicatorilor din domeniul educației și datelor statistice, oferă o viziune generală asupra stării actuale a sistemului universitar, prezentând în același timp etapele, reformele și momentele de cotitură care au marcat evoluția acestuia.

Activitatea sistemului de învățământ superior din Republica Moldova

Structura generală a învățământului superior este reprezentată de trei cicluri: ciclul I – studii superioare de licență, ciclul II – studii superioare de master, ciclul III – studii superioare de doctorat. Oferta universitară are în componența sa oferta educațională și oferta de școlarizare. Oferta de școlarizare reprezintă structura organizatorică și capacitatea de școlarizare a instituțiilor de învățământ superior. Oferta educațională reprezintă totalitatea experiențelor de învățare directe și indirecte care sunt oferite studenților. Oferta educațională, în sensul său larg, vizează domeniile fundamentale, ramura de știință, domeniile de licență, programele de studii, disciplinele. În sensul restrâns, aceasta desemnează conținutul procesului de formare.

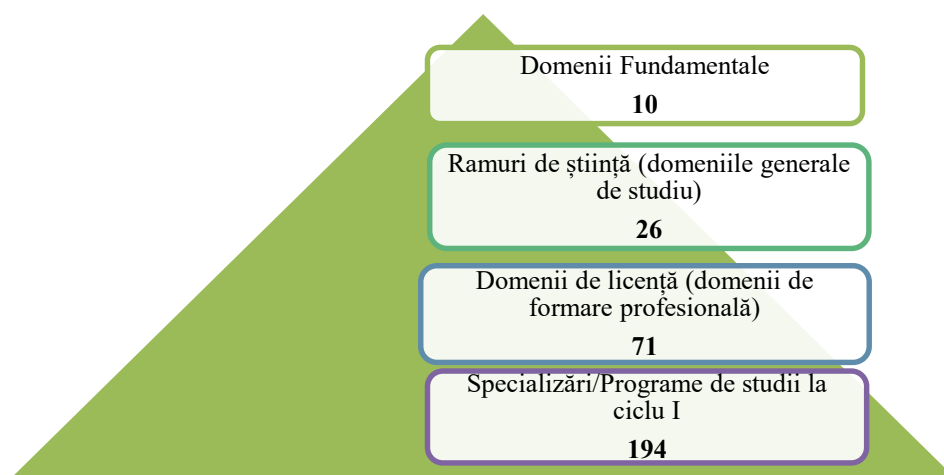

Figura 1. Structura Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, ciclu I, licență

Sursă: Elaborat de către autor în baza Nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior [2]

Conform nomenclatorului domeniilor de formare profesională și al specialităților în învățământul superior, aprobat de către Guvernul Republicii Moldova[2], oferta educațională pentru ciclu I este structurată pe 10 domenii fundamentale, în care există 26 ramuri de știință, care formează 71 domenii de formare profesională, unde se regăsesc 194 programe de studii (vezi Figura 1). În contextul autonomiei universitare, instituțiile de învățământ superior elaborează individual programele de studii superioare la ciclurile II și III, fiind aprobate conform legislației în vigoare.

Indicatorii care prezintă o deosebită importanță în analiza evoluției învățământului superior se referă la numărul de instituții, personalul didactic, numărul de studenți și absolvenți. Optimizarea numărului de instituții superioare a fost efectuată în contextul aderării la procesul de la Bologna, care a determinat îmbunătățirea managementului în educație. Multe instituții nu au putut face față concurenței, iar altele nu dispuneau de condițiile necesare pentru desfășurarea normală și eficientă a studiilor. Numărul de studenți cunoaște o evoluție de creștere din anul 1991 până în anul 2006, după care are o tendință de micșoare. Reducerea numărului studenților, în anul 2019 cu 22242 persoane față de anul 2000, este determinată de micșorarea studenților din universitățile publice cu 11689 persoane și a celor din universitățile private cu 9382 persoane, din cauza optimizării numărului de instituții și procesului de migrație al tinerilor odată cu deschiderea hotarelor și oferirea locurilor de studii în universitățile altor țări. Numărul absolvenților din învățământul superior are o tendință de majorare din anul 1991 până în anul 2008, urmată de o reducere în următorii anii. Creșterea numărului absolvenților în anul 2019 cu 4018 persoane față de anul 2000, a fost generată de îmbunătățirea procesului educațional, datorită restructurării acestuia în urma prevederilor procesului de la Bologna și implementării strategiilor naționale din domeniul educației, care urmăreau educație de calitate și dezvoltare continuă. Efectivul personalului didactic este caracterizat de o creștere până în anul 2006, urmată de o reducere până în anul 2020. Constatând anterior că numărul studenților este în scădere, începând cu anul 2006, în consecință și cadre didactice sunt necesare mai puține. Numărul personalului didactic s-a redus în anul 2019 cu 995 persoane față de anul 2000, sau cu 18,82 p.p. Sistemul de învățământ superior poate fi caracterizat prin intermediul unor indicatori din domeniul educației:

1. Rata de cuprindere în învățământul superior – raportul procentual dintre numărul studenților cu vârsta de 19-23 ani și populația totală din aceeași grupă de vârstă;
2. Numărul de studenți ce revine la un cadru didactic – numărul studenților raportat la numărul cadrelor didactice din învățământul superior, într-un anumit an universitar;
3. Studenți/absolvenți la 10000 locuitori – numărul de studenți sau absolvenți ce revin la 10000 locuitori.

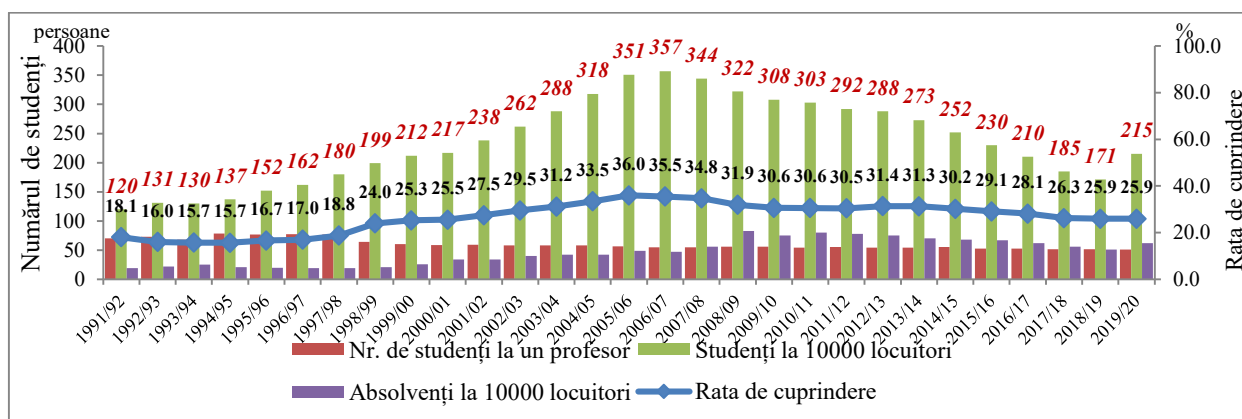

Figura 2. Evoluția indicatorilor sistemului de învățământ superior în perioada 1991-2020

Sursă: Realizat de către autor în baza Anuarelor Statistice ale BNS. Disponibil: www.statistica.md, (accesat 18.03.2021)

Rata de cuprindere în învățământul superior are valorile cuprinse între 15,00-36,00%. În România, rata de cuprindere înregistrează valorile de 30-40%, fiind puțin mai mare comparativ cu rata de cuprindere în Republica Moldova. Conform datelor preluate de la Eurostat[6], în anul 2013, în Luxemburg, rata de cuprindere este de 27,2%, în Franța 26,1%, în Italia 24,1%, în Anglia 15,3%, pe când în Republica Moldova aceasta este de 31,29%. Prin urmare, rata de cuprindere în Republica Moldova este mai mare decât în țările europene, ceea ce presupune că această rată este mărită, iar tinerii solicită mai puțin să-și continue studiile în învățământul profesional cu studii medii. Numărul de studenți la un profesor are o tendință de reducere de la 70 studenți la 1 cadru didactic în anul 1991, la 50 studenți la 1 cadru didactic în anul 2019. Această reducere este cauzată de micșorarea, într-o măsură mai mare, a numărului total de studenți comparativ cu scăderea numărului total de profesori. Indicatorii privind numărul de studenți și absolvenți la 10000 locuitori înregistrează o evoluție neuniformă în perioada analizată (vezi Figura 2).

Învățământul superior a fost structurat pe cicluri în urma aderării Republicii Moldova la procesul de la Bologna în anul 2005, astfel, începând cu 2008, observăm primele date privind numărul studenților la ciclul II, iar efectivul studenților care urmează studii PreBologna este în scădere, iar din anul 2011 această categorie este exclusă.

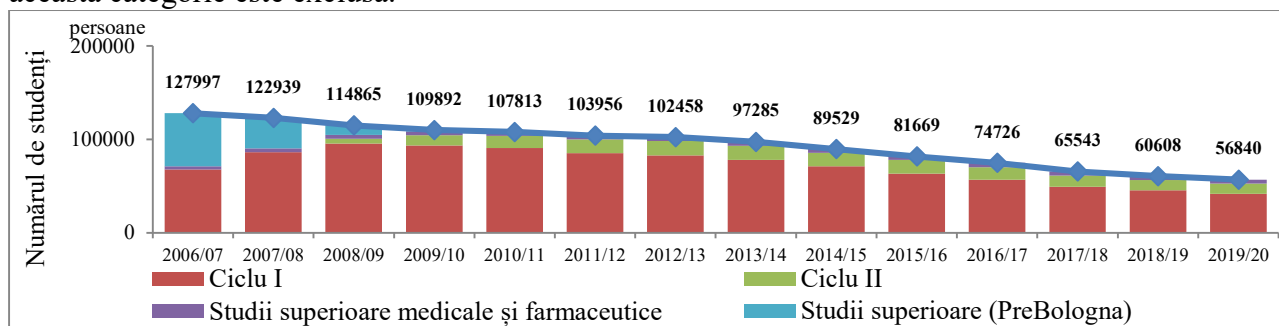

Figura 3. Studenții instituțiilor de învățământ superior după programul de studii în perioada 2006-2020

Sursă: Realizat de către autor în baza Anuarelor Statistice ale BNS. Disponibil: www.statistica.md, (accesat 20.03.2021)

Numărul studenților la ciclul I s-a micșorat cu 53709 persoane în anul 2019 comparativ cu anul 2008, iar cel de la ciclul II s-a majorat cu 5726 persoane în 2019 față de 2008. Structural vorbind, din numărul total de studenți, cei mai mulți sunt cuprinși în ciclul I, după care urmează studenții ciclului II și apoi cei din domeniul medicinei și farmaceuticii. Cercetând în dinamică numărul studenților de la licență, constatăm o tendință de creștere până în anul 2008, urmată de o reducere, cauzată de introducerea unui nou mod de evidență și de intensificarea schimbului de studenți, în urma procesului de la Bologna și a deschiderii hotarelor. Numărul celor de la medicină și farmacie rămâne în creștere pentru că studiile medicale sunt mai costisitoare în străinătate decât în Republica Moldova, cu

